

ZARZĄDZANIE

KADRY

PŁACE

PRACOWNIK SAMORZĄDOWY

12/2020

ROK IX (120)

CENA 51 ZŁ, W TYM VAT

ISSN 2082-6346

PRACA PRACOWNIKA
NA KWARANTANIE

REKOMPENSOWANIE NADGODZIN
W SAMORZĄDZIE

ZASADY UZYSKIWANIA
ZASIŁKÓW OPIEKUŃCZYCH

**NOWE OBOWIĄZKI
DZIAŁU ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH JST**

Zasady uzyskiwania zasiłków opiekuńczych

Zasiłek opiekuńczy jest jednym ze świadczeń zasiłkowych wypłacanych z ubezpieczenia chorobowego. Jego celem jest zastąpienie pracownikowi (w tym pracownikowi samorządowemu) wynagrodzenia, którego nie może uzyskać z powodu niemożności świadczenia pracy.

Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przyznaje ten zasiłek w przypadku konieczności osobistego sprawowania opieki nad zamkniętym katalogiem podmiotów. I tak, sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem do lat 8 dla uzyskania zasiłku opiekuńczego wymaga spełnienia dodatkowych przesłanek, tj.:

- nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do którego dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą lub dziennego opiekuna sprawujących opiekę nad dzieckiem. Wskazuje się, że nieprzewidzianym zamknięciem tych placówek jest takie, o którym ubezpieczony został zawiadomiony w terminie krótszym niż 7 dni przed dniem ich zamknięciem (Rzetecka-Gil Agnieszka, Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Komentarz, wyd. II),
- porodu lub choroby małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki,
- pobytu małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem,

w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

Za dzieci uważa się dzieci własne ubezpieczonego lub jego małżonka oraz dzieci przysposobione, a także dzieci przyjęte na wychowanie i utrzymanie. Oznacza to, że warunkiem uzyskania prawa do zasiłku jest istnienie określonej więzi między dzieckiem wymagającym opieki a ubezpieczonym. Bez znaczenia pozostaje natomiast więź łącząca rodziców. W ten sam sposób jak małżonkowie są traktowani rodzice dziecka niepozostający w związku małżeńskim, ale prowadzący wspólne gospodarstwo domowe. Z drugiej strony, zasiłek nie będzie przysługiwał na dziecko partnera, jeśli ubezpieczony nie jest drugim rodzicem tego dziecka oraz jeśli ubezpieczony nie przysposobił tego dziecka i formalnie nie przyjął na wychowanie i utrzymanie.

Zasiłek przysługuje przez okres zwolnienia od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki, nie dłużej jednak niż przez okres 60 dni w roku kalendarzowym.

I członkowie rodziny chorzy

Do skorzystania z zasiłku opiekuńczego uprawnia również sprawowanie opie-

ki nad dzieckiem chorym w wieku do 14 lat. I w tym przypadku zasiłek przysługuje przez okres zwolnienia od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki, nie dłużej jednak niż przez okres 60 dni w roku kalendarzowym. Tym samym długość okresu zasiłkowego nie zależy od rodzaju schorzenia. Składka na ubezpieczenie chorobowe opłacana jest bowiem w takiej samej wysokości przez wszystkich ubezpieczonych.

Ponadto do zasiłku opiekuńczego uprawnia sprawowanie opieki nad chorym dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji do ukończenia 18 lat. Również opieka nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji do ukończenia 18 lat w przypadku porodu lub choroby małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki, a także pobytu małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą

w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne będzie uzasadniać prawo do zasiłku opiekuńczego. W obu tych przypadkach zasiłek przysługuje przez okres zwolnienia od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki, nie dłużej jednak niż przez okres 30 dni w roku kalendarzowym.

Warunkiem uzyskania prawa do zasiłku jest istnienie określonej więzi między dzieckiem wymagającym opieki a ubezpieczonym. Bez znaczenia pozostaje natomiast więź łącząca rodziców. W ten sam sposób jak małżonkowie są traktowani rodzice dziecka niepozostający w związku małżeńskim, ale prowadzący wspólne gospodarstwo domowe.

Ostatnim przypadkiem jest sprawowanie opieki nad chorym członkiem rodziny. Za członków rodziny uważa się małżonka, rodziców, rodzica dziecka, ojczyma, macochę, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat – jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z ubezpieczonym w okresie sprawowania opieki. Warunek pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym uważa się za spełniony także wówczas, gdy pracownik pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z chorym tylko przez okres choroby (Uchwała Sądu Najwyższego z dn.11 sierpnia

1982 r., sygn. akt II UZP 18/82). W przedstawionym bowiem kontekście zwrot ten oznacza brak innej osoby poza ubezpieczonym, która mogłaby zaopiekować się wymienionymi w przepisie osobami.

Zasilek przysługuje przez okres zwolnienia od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki, nie dłużej jednak niż przez okres 14 dni w roku kalendarzowym.

Warunki

Prawo do zasiłku opiekuńczego przysługuje ubezpieczonym bez okresu wyczekiwania. Wszystkie osoby, które podlegają ubezpieczeniu chorobowemu (bez znaczenia czy ubezpieczone są dobrowolnie, czy obowiązkowo) są obecnie uprawnione do otrzymania zasiłku.

Zasilek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli poza ubezpieczonym są inni członkowie rodziny pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym, mogący zapewnić opiekę. W pojęciu innej osoby mieszczą się członkowie rodziny, a więc: rodzice, teściowie, dziadkowie, wnuki, rodzeństwo, jeśli są zdolni do sprawowania takiej opieki.

Jeżeli w gospodarstwie domowym ubezpieczonego występującego o zasilek jest osoba niezdolna do podjęcia opieki lub osoba niezobowiązana do podjęcia takiej opieki, to takiej osoby nie uznaje się za domownika mogącego zapewnić opiekę. Tym samym, członkiem rodziny, który może zapewnić opiekę, nie jest osoba, która jest całkowicie niezdolna do pracy, jest chora, nie jest sprawna fizycznie lub psychicznie za względu na swój wiek, prowadzi gospodarstwo rolne, jest pracownikiem, który odpoczywa po pracy na nocnej zmianie, prowadzi działalność, czy nie jest zobowiązana do opieki na podstawie przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego – jeśli odmawia sprawowania opieki.

Prawo do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem przysługuje na równi matce i ojcu. Jednak przyznanie go jednemu wyklucza prawo drugiego ze względu na istnienie innego członka rodziny, który może zapewnić dziecku opiekę, o czym mowa powyżej.

Zasilek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli poza ubezpieczonym są inni członkowie rodziny pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym, mogący zapewnić opiekę. W pojęciu innej osoby mieszczą się członkowie rodziny, a więc: rodzice, teściowie, dziadkowie, wnuki, rodzeństwo, jeśli są zdolni do sprawowania takiej opieki.

Wskazuje się, że gdy obydwój rodzice pracują w systemie zmianowym, ale na różnych zmianach, to każdego z nich należy uznać za osobę stale opiekującą się dzieckiem w wieku do 8 lat. Zatem każdemu z nich będzie przysługiwało prawo do zasiłku opiekuńczego. Jeśli jednak oboje rodzice dziecka są zatrudnieni, a tylko jedno z nich zatrudnione jest w systemie zmianowym, zasilek przysługuje za dni, w które dziecko w wieku do lat 8 pozostawałoby bez opieki (dotyczy to wszyst-

kich sytuacji częściowego pokrywania się godzin pracy obojga, Rzetecka-Gil Agnieszka, *Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Komentarz*, wyd. II).

Zasilek ten nie przysługuje w okresie korzystania z urlopu bezpłatnego, urlopu wychowawczego oraz tymczasowego aresztowania lub odbywania kary pozbawienia wolności. Wyjątkiem jest odpłatna praca na podstawie skierowania do pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania.

Miesięczny zasiłek opiekuńczy wynosi 80% podstawy wymiaru zasiłku.

Dokumentem niezbędnym do przyznania i wypłaty zasiłku opiekuńczego jest wniosek o zasiłek opiekuńczy. W przypadku sprawowania opieki podczas pobytu za granicą takim dokumentem jest zaświadczenie zagranicznego zakładu leczniczego lub zagranicznego lekarza.

W przypadku zasiłku opiekuńczego z powodu konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem w wieku do lat 8 niezbędną jest:

- 1) oświadczenie ubezpieczonego – w przypadku nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do którego uczęszcza dziecko,
- 2) decyzja o konieczności izolacji dziecka wydana przez właściwy organ albo uprawniony podmiot, na podstawie przepisów o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi,
- 3) zaświadczenie lekarskie wystawione ubezpieczonemu na zwykłym druku, w przypadku:
 - a) porodu lub choroby małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka stale opiekującego się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki,

- b) pobytu małżonka lub rodzica dziecka stale opiekującego się dzieckiem w placówce leczniczej,
- 4) oświadczenie ubezpieczonego o chorobie niani lub dziennego opiekuna oraz wydruk zaświadczenia lekarskiego lub kopia zaświadczenia lekarskiego wystawionego na formularzu zaświadczenia lekarskiego wydrukowanym z systemu teleinformatycznego albo kopia zaświadczenia lekarskiego wystawionego na zwykłym druku, stwierdzające niezdolność do pracy niani lub dziennego opiekuna, potwierdzone przez ubezpieczonego za zgodność z oryginałem – w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem.

Prawo do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem przysługuje na równi matce i ojcu. Jednak przyznanie go jednemu wyklucza prawo drugiego ze względu na istnienie innego członka rodziny, który może zapewnić dziecku opiekę.

Dodatkowy zasiłek opiekuńczy

Uprawnienia do dodatkowego zasiłku opiekuńczego przysługującego z rądz konieczności sprawowania opieki w związku z zagrożeniem COVID-19 ustawodawca określił w ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem

nieniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Świadczenie to stanowi uzupełnienie zasiłku opiekuńczego opisanego powyżej.

O tego rodzaju świadczenie może ubiegać się ubezpieczony zwolniony od wykonywania pracy oraz funkcjonariusz zwolniony od pełnienia służby z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności do ukończenia 18 lat albo dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w razie zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola, szkoły lub innej placówki, do których uczęszcza dziecko albo niemożności sprawowania opieki przez nianię lub dziennego opiekuna z powodu COVID-19. Ustawodawca określił także przesłanki umożliwiające nabycie prawa do dodatkowego zasiłku opiekuńczego z tytułu opieki nad dorosłą osobą niepełnosprawną. Prawo do tego świadczenia będzie przysługiwać w przypadku zamknięcia szkoły, ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego, ośrodka wsparcia, warsztatu terapii zajęciowej lub innej placówki pobytu dziennego o podobnym charakterze z powodu COVID-19, do których uczęszcza dorosła osoba niepełnosprawna. Ubezpieczonym oraz funkcjonariuszom służb zmilitaryzowanych zapewniono także prawo do dodatkowego zasiłku opiekuńczego w przypadku otwarcia placówek opiekuńczych, opiekuńczo-edukacyjnych i edukacyjnych w czasie trwania COVID-19. Jeżeli opiekun dziecka niepełnosprawnego, dziecka wymagającego kształcenia specjalnego lub dorosłej osoby niepełnosprawnej w trosce o bezpieczeństwo tych osób nie zdecyduje się na skorzystanie z usług oferowanych przez te placówki i przerwie wykonywanie pracy/służby, będzie mógł wystąpić z wnioskiem o wypłatę omawianego świadczenia.

Prawo do dodatkowego zasiłku opiekuńczego przysługuje także ubezpieczonym i funkcyjna-

riuszom z tytułu sprawowania opieki na dzieckiem do lat 8 w przypadku zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola, szkoły lub innej placówki, do których uczęszcza dziecko, albo niemożności sprawowania opieki przez nianię lub dziennego opiekuna z powodu COVID-19. Zamknięcie żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola, szkoły w związku z COVID-19 oznacza, że podstawową przyczyną niefunkcjonowania tych placówek jest zagrożenie epidemiologiczne. Chodzi tutaj zarówno o powszechne zamknięcie placówek, jak również o sytuacje, w których dochodzi do zamknięcia funkcjonującej placówki edukacyjnej. W tym drugim wypadku konieczne jest, aby decyzja o zamknięciu placówki była wydana w związku zagrożenia epidemiologicznego COVID-19. Jeśli w trakcie zamknięcia placówki i okresu zasiłkowego dziecko ukończy 8 lat, zasiłek od dnia przypadającego po dniu ukończenia przez dziecko określonego wieku przestanie przysługiwać.

Dodatkowo, ustawodawca zapewnił ubezpieczonym oraz funkcjonariuszom służb zmilitaryzowanych, którzy opiekują się dziećmi do lat 8, prawo do dodatkowego zasiłku opiekuńczego także w przypadku otwarcia placówek opiekuńczych, opiekuńczo-edukacyjnych i edukacyjnych w czasie trwania COVID-19. Ustawodawca przyjął, że dodatkowy zasiłek opiekuńczy przysługuje do 28 czerwca 2020 r. Jednak Rada Ministrów może, w celu przeciwdziałania COVID-19, w drodze rozporządzenia określić dłuższy okres niż wskazany w treści ustawy dla poszczególnych grup osób uprawnionych oraz w zależności od funkcjonowania poszczególnych ww. placówek, mając na względzie okres obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii oraz skutki nimi wywołane. Przykładowo, rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 5 listopada 2020 r. w sprawie określenia dłuższego okresu pobierania dodatkowego zasiłku opiekuńczego w celu przeciwdziałania COVID-19

stwierdza, że dodatkowy zasiłek opiekuńczy przysługuje w ww. przypadkach od 9 listopada, jednak nie dłużej niż do dnia 29 listopada 2020 r.

W okresach, w których nie został wydłużony ten okres, uprawnionym może przysługiwać jedynie zasiłek na zasadach określonych ogólnych, o ile zostały spełnione przesłanki do niego.

Dodatkowy zasiłek opiekuńczy przyznawany jest w trybie i na zasadach dla zasiłku opiekuńczego na zasadach ogólnych, określonych powyżej.

Okresu pobierania dodatkowego zasiłku opiekuńczego nie wlicza się do okresu, w którym ubezpieczony uprawniony jest do zasiłku opiekuńczego na zasadach ogólnych.

Uprawnienie przysługuje tylko do jednego zasiłku opiekuńczego – „podstawowego” lub dodatkowego. Osoba, która przerwie pracę zarobkową w związku z koniecznością sprawowania opieki nad dzieckiem do lat 8, dzieckiem niepełnosprawnym, dzieckiem wymagającym kształcenia specjalnego, uprawniona będzie tylko do dodatkowego zasiłku (Baran Krzysztof W. (red.), Komentarz do niektórych przepisów ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, [w:] Tarcza antykryzysowa 1.0-4.0, ustawa o dodatku solidarnościowym i inne regulacje, jako szczególne rozwiązania w prawie pracy, prawie urzędniczym i prawie ubezpieczeń społecznych związane z COVID-19. Komentarz).

Dokumentem niezbędnym do przyznania i wypłaty zasiłku opiekuńczego jest oświadczenie o sprawowaniu opieki nad dzieckiem. Oświadczenie to jest jednocześnie wnioskiem o dodatkowy zasiłek opiekuńczy. ■

SYLWIA BENC

Radca prawny

Kancelaria Ostrowski i Wspólnicy

SZKOLENIA ONLINE 2020/2021

AKADEMIA „WSPÓLNOTY”

ŚCIEŻKI SZKOLENIOWE

Pracownicze Plany Kapitałowe

Finanse samorządowe i podatki lokalne

**Postępowanie administracyjne, sprawy obywatelskie,
organizacja urzędu**

Nowe prawo

Szkolenia na zamówienie

Kadry i prawo pracy

Gospodarka komunalna, rozwój i inwestycje

Nowe orzecznictwo i linie orzecznicze

Oświata w JST

KURSY

Służba przygotowawcza

Zamówienia publiczne

Zarządzanie oświatą

RODO/Ochrona danych osobowych

Zapraszamy do kontaktu:

info@municipium.com.pl

tel. 22 242 80 17

www.akademiiawspolnoty.pl